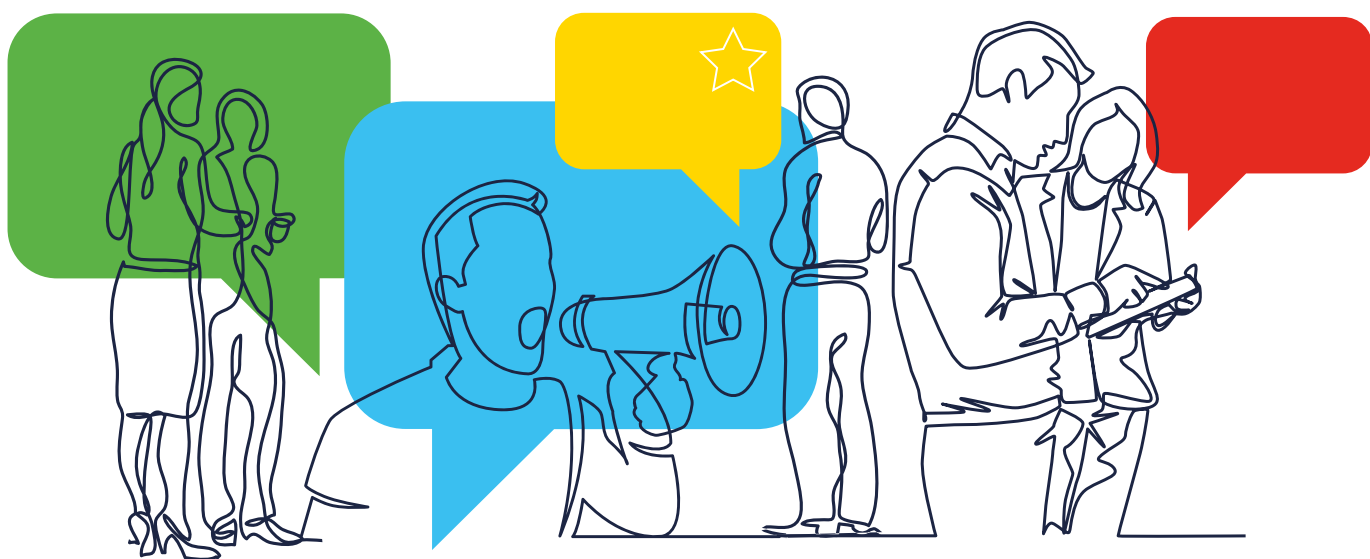




## EIROPAS PILSONŪ INICIATĪVAS FORUMS

MINORITY SAFEPACK –  
VIENS MILJONS PARAKSTU  
DAUDZVEIDĪBAI EIROPĀ



**MĀCIETIES** – PĀRRUNĀJIET – SAZINIETIES - LŪDZIET PADOMU

## | SATURA RĀDĪTĀJS

Minority SafePack – viens miljons parakstu daudzveidībai Eiropā	3
Kampaņa Minority SafePack	6
Kampaņas Minority SafePack ietekme	12

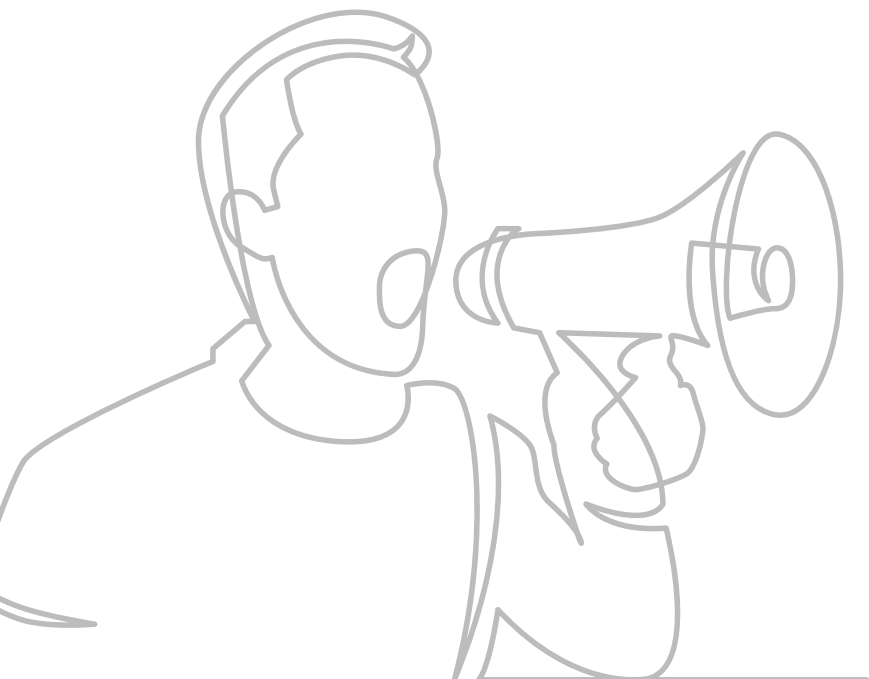


# 1

## Minority SafePack – viens miljons parakstu daudzveidībai Eiropā

Iniciatīva Minority SafePack – viens miljons parakstu daudzveidībai Eiropā tika reģistrēta 2017. gada 3. aprīlī, kad sākās arī tās vienu gadu ilga parakstu vākšanas periods. Sākotnēji gan Komisija 2013. gada septembrī pieņēma lēmumu atteikt iniciatīvas reģistrāciju, taču Eiropas Savienības Vispārējā tiesa šo lēmumu 2017. gada februārī atcēla.

Ar šo iniciatīvu Komisija tika aicināta ierosināt 11 tiesību aktus, lai uzlabotu pie nacionālajām un lingvistiskajām minoritātēm piederošo personu aizsardzību un stiprinātu kultūras un valodu daudzveidību Savienībā. Iniciatīvas uzmanība tika vērsta uz tādiem tematiem kā reģionālās un minoritāšu valodas, izglītība un kultūra, reģionālā politika, līdzdalība, līdztiesība, audiovizuālais un cits mediju saturs, kā arī reģionālais (valsts) atbalsts. Jāpiebilst, ka divi no 11 ierosinātajiem tiesību aktiem neietilpa Komisijas kompetencē ierosināt tiesību aktus. Tādējādi iniciatīvai bija iespējams apkopot atbalsta apliecinājumus, pamatojoties tikai uz deviņiem Komisijas kompetencē esošajiem priekšlikumiem.



Deviņi Eiropas Komisijas reģistrētie priekšlikumi bija šādi.

1. ES ieteikums par kultūru un valodu daudzveidības aizsargāšanu un veicināšanu
2. Finansējuma programmas mazām lingvistiskām kopienām
3. Valodu daudzveidības centra izveide
4. Nacionālo minoritāšu aizsardzības un kultūras un valodas daudzveidības veicināšanas iekļaušana ES reģionālās attīstības fondu mērķos
5. Pētījumi par minoritāšu radīto pievienoto vērtību sabiedrībā un Eiropā
6. Vienlīdzīgas attieksmes sekmēšana pret bezvalstniekiem, kas pieder minoritāšu grupai, piemēram, romiem
7. Vienots Eiropas autortiesību likums, kas minoritātēm ļauj piekļūt pakalpojumiem un raidījumiem dzimtajā valodā
8. Audiovizuālā satura pakalpojumu sniegšanas un saņemšanas brīvība minoritāšu apdzīvotajos reģionos
9. Grupu atbrīvojums attiecībā uz reģionālo (valsts) atbalstu minoritāšu kultūrai, plašsaziņas līdzekļiem un kultūras mantojuma saglabāšanai

Organizatori uzskatīja, ka Eiropas pilsoņu iniciatīva ir būtisks instruments cīņā par minoritāšu tiesībām. Viņi norādīja, ka "šis ir vienīgais spēcīgais uz līdzdalību balstīts demokrātijas instruments ES, kurš var spēcināt Eiropas pilsoņu balsi un likt to sadzirdēt Eiropas Savienības iestādēs".

Minority SafePack gada laikā izdevās savākt 1 123 422 apstiprinātus atbalsta apliecinājumus. Ņemot vērā dalībvalstīm noteiktās robežvērtības, iniciatīvai izdevās savākt nepieciešamo parakstu skaitu 11 dalībvalstīs.

Pēc parakstu vākšanas posma noslēguma iniciatīvai tika veikts parakstu pārbaudes process, un 2020. gada 10. janvārī tā tika oficiāli iesniegta Eiropas Komisijai (sk. [paziņojumu presei](#)). Pēc tam, 2020. gada 5. februārī, organizatori tikās ar Eiropas Komisijas priekšsēdētājas vietnieci jautājumos par vērtībām un pārredzamību **Veru Jurovu** un inovācijas, pētniecības, kultūras, izglītības un jaunatnes komisāri **Mariju Gabrieli**.

2020. gada 15. oktobrī Eiropas Parlamentā norisinājās atklāta uzklauššana (sk. [paziņojumu presei](#)), un iniciatīva tika apspriesta 2020. gada 14. decembra plenārsēdē. Eiropas Parlaments 2020. gada 17. decembrī pieņemtajā



turpinājuma rezolūcijā puda atbalstu šai iniciatīvai (sk. paziņojumu presei).

Šajā posmā Covid-19 pandēmija iniciatīvai radīja visnotaļ lielus izaicinājumus. Atklāto uzklauššanu nācās pārcelt divas reizes, un pandēmijas dēļ bija grūti uzturēt neapsīkstošu sabiedrības interesi par minoritāšu tiesībām.

Komisija 2021. gada 14. janvārī pieņēma paziņojumu par šo iniciatīvu (sk. paziņojumu presei). Tomēr organizatori nebija apmierināti ar Komisijas atbildi. Reaģējot uz to, 2021. gada 24. martā viņi Eiropas Savienības Vispārējā tiesā iesniedza prasību atcelt Komisijas paziņojumu.



## Panākumu faktori:

- Aņņēmība īstenot mērķi un neatlaidība, kad ne viss notiek pēc sākotnējā plāna.
- Labi izstrādāta kampaņas stratēģija, kas atbilst mērķauditorijai. Piemēram, rīkojot kampaņas par minoritāšu tiesībām, uzrunāt cilvēkus minoritāšu valodās.
- Aktīva kampaņu rīkošana vietējā līmenī starp vietējām kopienām dažādās dalībvalstīs, kā arī vērsšanās pie iestādēm un politiķiem valsts un Eiropas līmenī.
- Spēcīgu un uzticamu kampaņas partneru noteikšana.
- Centīgas un mērķtiecīgas komandas izveide.

Finansējuma avoti (€)



■ The Federal Union of European Nationalities (FUEN)

## 2

# Kampaņa Minority SafePack

## Sagatavošana

Pilsoņu iniciatīvu Minority SafePack sagatavoja organizatoru grupa, kuru atbalstīja Eiropas Tautību federālā savienība (FUEN), Dienvidtiroles Tautas partija, Rumānijas ungāru demokrātiskā savienība un Eiropas Tautību jaunatnes organizācija (YEN). Viņu iecere savākt vienu miljonu parakstu un iekļaut minoritāšu un etnisko grupu jautājumu Eiropas darba kārtībā radās jau 2011. gadā. Sagatavošanas darbi pirms iniciatīvas uzsākšanas 2013. gadā ilga divus gadus<sup>1</sup>.

Šajā sagatavošanas posmā organizatoru mērķi bija skaidri. Viņi jo īpaši tiecās sagatavot virkni tiesību aktu priekšlikumu, koncentrējoties uz to, lai **savas prasības nostiprinātu praksē**. Tādēļ viņi organizēja tikšanās, apspriedās ar juridiskajiem un minoritāšu tiesību ekspertiem un centās iegūt politisko atbalstu dažādos līmeņos. Organizatori arī gādāja par to, lai iniciatīvas **priekšlikuma pamatā būtu ES līgumi un lai tās teksts būtu attiecīgi formulēts**<sup>2</sup>.

Iniciatīvas sagatavošanas posmā papildu izaicinājumus sagādāja tās **plašais tvērums un vērienīgie mērķi**. Tā vietā, lai pievērstos tikai vienam jautājumam, iniciatīvas mērķis bija ņemt vērā daudzās problēmas, ar kurām tradicionālās minoritātes saskaras dažādās dalībvalstīs, un mēģināt rast visaptverošus risinājumus šiem daudzajiem jautājumiem. Iniciatīvas mērķis bija arī daudz plašāks par viena miliona parakstu savākšanu. Darba kārtībā liela uzmanība faktiski tika pievērsta diskusiju uzsākšanai Eiropas publiskajā telpā un viena gada perioda izmantošanai, lai izveidotu spēcīgu un ilgstošu koalīciju minoritāšu tiesību atbalstam. Organizatori nevēlējās aprobežoties ar parakstu vākšanu tikai septiņās dalībvalstīs, bet vēlējās ar savu iniciatīvu iepazīstināt pēc iespējas vairāk Eiropas reģionu.

Minority SafePack sagatavošanas posms nebija viegls – pirmo reģistrācijas pieprasījumu Eiropas Komisija noraidīja, jo iniciatīvā izvirzītās prasības neietilpa tās kompetencē ierosināt ES tiesību aktus. Šis Komisijas lēmums tika apstrīdēts Eiropas Savienības Tiesā. Oficiāla iniciatīvas reģistrācija aizņēma vairākus gadus un visbeidzot tika paveikta 2017. gadā.

1 <https://www.fuen.org/en/article/What-will-be-the-next-steps>

2 <https://www.fuen.org/en/article/Expert-meeting-in-Brussels>



Kampaņu koordinēja Eiropas Tautību federālā savienība, kas ir Eiropas minoritāšu jumta organizācija un apvieno vairāk nekā 100 organizācijas no 35 valstīm. Sagatavošanās posmā organizatori strādāja pie skaidras stratēģijas izstrādes, partneru apzināšanas un finansējuma meklēšanas Eiropas kampaņas īstenošanai.

## | Īstenošana

Minority SafePack parakstu vākšanas posms sākās 2017. gada aprīlī. Nākamajā mēnesī kampaņas atklāšana tika svinīgi atzīmēta pasākumā Bānfi (Bánffy) pilī Rumānijā, uz kuru ieradās vairāk nekā 400 atbalstītāju no visām Eiropas malām un par kuru rakstīja vairāk nekā 50 žurnālisti<sup>3</sup>. (Sk. kampaņas atklāšanas video [šeit](#))

Pēc oficiālā atklāšanas pasākuma vairākas dalīborganizācijas un partneri dažādās dalībvalstīs un reģionos nekavējoties sāka **plānot un organizēt savus pasākumus** iniciatīvas atbalstam<sup>4</sup>. Tika izstrādāta arī **Eiropas mēroga kampaņas stratēģija**, izveidota jauna tīmekļa vietne, kurā galvenā uzmanība pievērsta viegli saprotamiem stāstiem no visas Eiropas, kā arī Minority SafePack buklets un citi reklāmas materiāli.

Īstenošanas posmā **atbalsta organizācijas arī sadalīja pienākumus savā starpā**. Piemēram, Rumānijas ungāru demokrātiskā savienība (RMDSZ) apņēmas savākt 250 000 no nepieciešamā viena miljona parakstu.

Lai uzrunātu savas galvenās mērķgrupas (nacionālās minoritātes), organizatori centās kampaņas vēstījumus saistīt ar dažādām problēmām, ar kurām saskaras mazākumtautības Eiropā. Bija svarīgi individuāli pielāgot vēstījumus, "jo dažādas minoritātes Eiropā dzīvo atšķirīgos apstākļos, galvenokārt atkarībā no dalībvalsts, kurā tās dzīvo; dažām no tām ir pilnīga lēmumu pieņemšanas autonomija jautājumos, kas uz tām attiecas, savukārt citas nav pat atzītas. Attiecībā uz kopienām, kurām ir problēmas, mēs centāmies apzināt to aktuālākās problēmas un piedāvājām Minority SafePack kā iespējamu risinājumu".

Organizatori apzināja arī citu svarīgu mērķgrupu, proti, to dalībvalstu pilsoņus, kurām ir ciešas saiknes ar ārvalstīs dzīvojošajiem līdzpilsoņiem, piemēram, Dānija, Vācija vai Ungārija.

Runājot par kampaņas stratēģijas īstenošanu, **bija būtiski tulkot materiālus un lietot ievērojamu skaitu valodu**. Rezultātā Minority SafePack komunikācija notika vairāk nekā 30 valodās, un organizatori nolēma rīkot kampaņu arī reģionālajās valodās, kurām nav oficiāla ES statusa. Tas



3 <https://www.fuen.org/en/article/The-petition-campaign-for-the-Minority-SafePack-Initiative-started-in-Bonchida>

4 <https://www.fuen.org/en/article/The-Minority-SafePack-Initiative-is-now-available-for-online-signatures>

bija svarīgi, jo aptuveni 50 miljoni ES iedzīvotāju runā reģionālajās vai mazākumtautību valodās, un mērķis bija panākt, lai ikviens Eiropas pilsonis, kas pieder pie kādas mazākumtautības vai valodas grupas, identificētu sevi ar iniciatīvas galveno ideju, ka tā kalpo viņa/viņas kopienas interesēm un ir ieguldījums nākamo paaudžu dzīvē. Simtiem ziņojumu tika sekmīgi pielāgoti dažādām grupām. “Iedomājieties, ka esat viens no 41 tūkstoša lādīņu valodas lietotāju Ziemeļitālijā, un savos sociālajos tīklos ieraugāt ziņu lādīņu valodā!”<sup>5</sup>

Lai nodrošinātu iniciatīvas panākumus, bija būtiski iegūt **spēcīgu atbalstu arī ārpus minoritāšu kopienām visā Eiropā**. Bija nepieciešams skaidri paust kampaņas vēstījumu: “Mūsu nostāja ir pareiza. Mēs nevēlamies neko atņemt vairākuma kopienām!” sacīja RMDSZ priekšsēdētājs **Hunor Kelemen**<sup>6</sup>. Turklāt Minority SafePack organizatori novērtēja vairākuma grupu līdzdalību arī tāpēc, ka viņi vēlējās izveidot spēcīgu partneru tīklu “koalīcijai, kas padarīs šo iniciatīvu nenovēršamu un neizbēgamu Eiropas Komisijai.”

Organizatori vēlējās īstenot savu stratēģiju arī Eiropas līmenī, **meklējot un iegūstot politisko līderu atbalstu**. Šajā nolūkā organizatori ceļoja un apmeklēja daudzus partnerus, iestādes un dalīborganizācijas vairākās valstīs. Minority SafePack delegācija tikās arī ar Eiropas Parlamenta Mazākumtautību sadarbības grupu, lai apspriestu kampaņu. Organizatori aicināja sadarbības grupu palīdzēt izplatīt iniciatīvas vēstījumu Parlamentā, EP deputātus informēt par iniciatīvu cilvēkus un plašsaziņas līdzekļus savās dalībvalstīs, kā arī palīdzēt atrast partnerus, lai nodrošinātu iniciatīvas panākumus. Līdzpriekšsēdētājs **Nils Torvalds** apliecināja delegācijai savu atbalstu, un vairāki EP deputāti paziņoja, ka aktīvi iesaistīsies kampaņā <sup>7</sup>. Bija svarīgi, lai Minority SafePack gūtu atbalstu arī Eiropas Padomē. Lai nodrošinātu šo atbalstu, Minority SafePack delegācija apmeklēja Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas rudens sesiju Strasbūrā.

5 [https://europa.eu/citizens-initiative-forum/blog/minority-safepack-advice-ongoing-initiatives-adapt-new-setting\\_en](https://europa.eu/citizens-initiative-forum/blog/minority-safepack-advice-ongoing-initiatives-adapt-new-setting_en)

6 <https://www.fuen.org/en/article/FUEN-Congress-Cluj-NapocaKolozsvar-to-become-the-European-capital-of-minorities-in-May>

7 <https://www.fuen.org/en/article/MEPs-engage-in-petition-campaign-for-the-Minority-SafePack-Initiative>



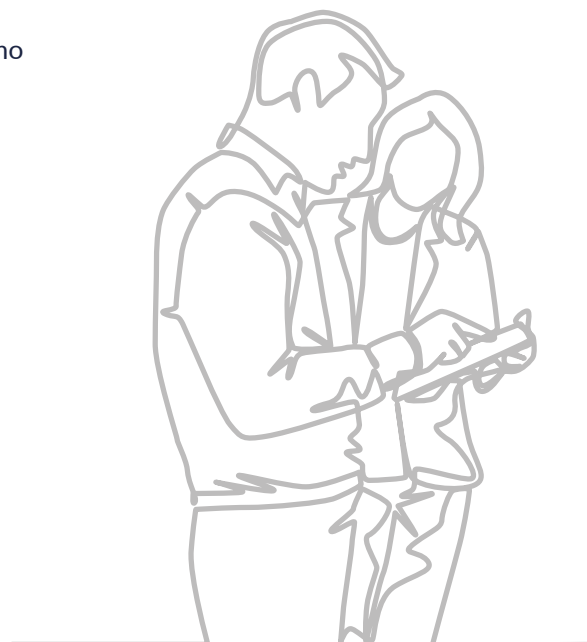
## | Parakstu vākšana

Iniciatīvas dalīborganizāciju, reģionālo partneru un kopienu ieguldījums bija izšķirošs vajadzīgā viena miljona parakstu savākšanā. Kampanjas komanda aktīvi strādāja, lai sniegtu tik ļoti nepieciešamo informāciju un dalītos ar labāko praksi un veiksmīgām stratēģijām ar savu tīklu. FUEN prezidijs un Pilsoņu komitejas locekļi vienmēr bija gatavi dalībvalstu apmeklējumiem informētības veicināšanas nolūkā. Tomēr visā parakstu vākšanas posmā bija nepieciešams vietējā līmeņa tīkls, lai dalītos personīgos stāstos un vēstījumos un parādītu vietējām kopienām, ka Minority SafePack ir "iniciatīva, kas var uzlabot minoritāšu kopienu un 50 miljonu pie mazākumtautību vai valodu grupām piederošu ES pilsoņu ikdienas dzīvi".<sup>8</sup>

Veidojot spēcīgu partneru koalīciju, tika iesaistītas organizācijas, kas jau strādā ar šo tēmu un kurām ir iepriekšēja pieredze kampanju rīkošanā. Šiem partneriem bija ārkārtīgi nozīmīga loma parakstu vākšanā Lietuvā, Bulgārijā, Slovēnijā un Spānijā. Organizatori uzturēja partneru motivāciju, daloties ar sasniegtajiem atskaites punktiem un nodrošinot nepārtrauktu saziņu starp tīkla dalībniekiem. Paraksti tika vākti galvenokārt dalībvalstīs, kurās ir lielas minoritāšu kopienas, un valstīs, kurās minoritāšu aizsardzība tika uzskatīta par grūtāk īstenojamu.

Parakstu vākšanas tehniskie nosacījumi tika ieviesti 2017. gada jūnijā. Kampanjas Minority SafePack tīmekļa vietnē bija pieejamas papīra veidlapas un tiešsaistes parakstīšanas rīks. Septembrī Minority SafePack organizatori pārgāja uz Eiropas Komisijas vākšanas tiešsaistes sistēmu, jo tā labāk atbilda viņu vajadzībām.

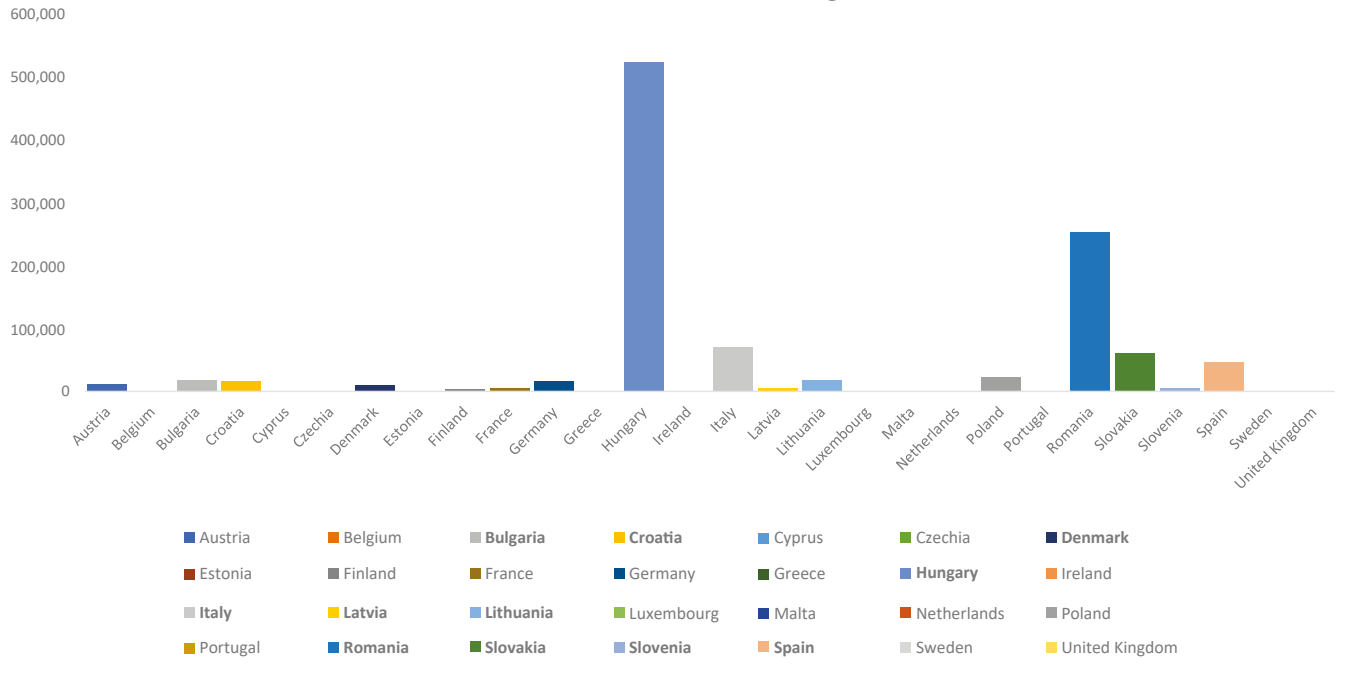
Papildus parakstu vākšanas tiešsaistes sistēmas optimizācijai iniciatīva lielā mērā paļāvās arī uz parakstu vākšanu **uz papīra veidlapām**. To, piemēram, darīja brīvprātīgie, kuri gāja pie savas kopienas pārstāvjiem uz mājām un iepazīstināja ar kampanju, kā arī palīdzēja parakstītājiem sniegt nepieciešamo informāciju. Organizatori uzsvēra: "Mūsu pieredze rāda, ka, lai savāktu parakstus, mums ir jādodas ceļā un jārunā ar cilvēkiem."



<sup>8</sup> <https://www.fuen.org/en/article/A-common-message-of-50-million-voices-and-your-personal-stories-The-winning-strategy-for-the-MSPI>

## Paziņojmy par atbasty skaits

(treknrastā izceltas valstis, kurās tika sasniegta robežvērtība)



## | Pārbaude un iesniegšana

Minority SafePack parakstu vākšana noslēdzās 2018. gada aprīlī, kad bija saņemti 1 320 246 atbalsta apliecinājumi. Šie apliecinājumi tika nosūtīti valsts iestādēm, kas katrā dalībvalstī ir atbildīgas par to pārbaudi. Pēc oficiālās pārbaudes veikšanas valsts iestādes apstiprināja galīgo skaitu — 1 123 422 parakstus. Nepieciešamais parakstu skaits tika sasniegts 11 dalībvalstīs.<sup>9</sup>

Pēc tam, 2020. gada 10. janvārī, iniciatīva tika oficiāli iesniegta Eiropas Komisijai.

Minority SafePack bija viena no pirmajām iniciatīvām, kuras ietvaros tika izstrādāta ilgtermiņa stratēģija tās iesniegšanai Eiropas Komisijai. Šim nolūkam FUEN sasauca Eiropas juridisko ekspertu grupu, lai, pamatojoties uz iniciatīvas priekšlikumiem, izstrādātu konkrētu tiesību aktu priekšlikumu kopumu. Tās būtībā bija detalizētas norādes, kā šos punktus īstenot pašreizējā ES tiesiskajā regulējumā. Pēc tam šie priekšlikumi tika iesniegti Eiropas Komisijai kopā ar 1 123 422 apstiprinātiem atbalsta apliecinājumiem.

Šīs stratēģijas ietvaros organizatori īstenoja arī interešu pārstāvēšanas kampaņu. Organizatori tikās un iepazīstināja ar iniciatīvu valstu vadītājus, valdību pārstāvjus, valstu parlamentu, Eiropas Parlamenta un reģionālo pašvaldību deputātus. Organizatori uzsvēra, ka “interesu pārstāvēšanas kampaņas rezultāti bija izcili: daudzi reģioni pieņēma atbalsta apliecinājumus, un par šādām rezolūcijām balsoja arī Vācijas Bundestāgs, Ungārijas parlaments un Nīderlandes parlamenta apakšpalāta. Turklāt Minority SafePack kļuva par pirmo Eiropas pilsoņu iniciatīvu, par kuru Eiropas Parlamentā notika plenārsēdes debātes un pēc tām ar lielu balsu vairākumu tika pieņemta rezolūcija.



<sup>9</sup> [https://europa.eu/citizens-initiative-forum/blog/minority-safepack-advice-ongoing-initiatives-adapt-new-setting\\_lv](https://europa.eu/citizens-initiative-forum/blog/minority-safepack-advice-ongoing-initiatives-adapt-new-setting_lv)

# 3

## Kampaņas Minority SafePack ietekme

### Izskatīšana un Komisijas lēmums

Pēc oficiālās iniciatīvas iesniegšanas 2020. gada 10. janvārī organizatori 2020. gada 5. februārī tikās ar Eiropas komisārēm **Veru Jourovu** un **Mariju Gabrieli**.

Pēc tam, 2020. gada 15. oktobrī, Eiropas Parlamentā notika atklāta uzklauššana. Uzklauššanā piedalījās EP deputāti no Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas un Kultūras un izglītības komitejas kopā ar Lūgumrakstu komiteju, kā arī citām komitejām. Uzklauššanas laikā uzstājās arī augstākā līmeņa pārstāvji no Eiropas Komisijas, Eiropas Padomes, ES Pamattiesību aģentūras un Reģionu komitejas. (Sk. [paziņojumu presei](#))

2020. gada 14. decembrī iniciatīvu apsprieda Eiropas Parlamenta plenārsēdē. Eiropas Parlaments 2020. gada 17. decembrī pauda atbalstu iniciatīvai, pieņemot rezolūciju ar 524 balsīm par, 67 balsīm pret un 103 atturoties. Parlaments norādīja, ka nacionālās un lingvistiskās minoritātes ES saskaras ar asimilāciju un zaudē savas valodas, kas noved pie valodas un kultūras noplicināšanas. Eiropas Parlaments aicināja Komisiju ierosināt tiesību aktus, lai risinātu šo jautājumu. (Sk. [paziņojumu presei](#))

Eiropas Komisija 2021. gada 14. janvārī pieņēma paziņojumu, kurā izklāstīti tās pasākumi saistībā ar Minority SafePack. Tā uzsvēra, ka iekļautība un cieņa pret Eiropas bagāto kultūru daudzveidību ir viena no tās prioritātēm un mērķiem. Tomēr tā arī norādīja, ka kopš iniciatīvas sākotnējās iesniegšanas 2013. gadā ir veikts plašs pasākumu klāsts, kas aptver vairākus Minority SafePack priekšlikumu aspektus. Paziņojumā katrs no deviņiem atsevišķajiem iniciatīvas priekšlikumiem ir novērtēts atsevišķi, ņemot vērā subsidiaritātes un proporcionalitātes principus. Noslēgumā Komisija secināja, ka, lai gan turpmāki tiesību akti netika ierosināti, patlaban spēkā esošo tiesību aktu un politikas pilnīga īstenošana lielā mērā nodrošina iniciatīvas mērķu atbalstu. (Sk. [paziņojumu presei](#))



## Turpmākie pasākumi

Pēc Komisijas paziņojuma publicēšanas Minority SafePack organizatori pauda neapmierinātību ar to, ka nav veikti turpmāki likumdošanas pasākumi. 2021. gada 24. martā Minority SafePack Pilsoņu komiteja Eiropas Savienības Vispārējā tiesā iesniedza prasību atcelt Komisijas paziņojumu par iniciatīvu.



### Padomi un ieteikumi citu iniciatīvu organizatoriem

- Aktīvi uzrunājiet dažādu līmeņu potenciālās ieinteresētās personas. Lai gūtu panākumus, ir svarīgi būt klāt vietējā līmenī, taču būtiski ir arī sadarboties ar politiskajiem līderiem Eiropas un valsts līmenī.
- Atvēliet laiku, lai pārdomātu savu mērķauditoriju un pārliecinātos, ka jūsu saziņas stratēģija atbilst tās vajadzībām. Apsveriet dažādas valodas, kurās varat uzrunāt mērķauditoriju, un vietējos stāstus, kas cilvēkiem var būt tuvi un spēj viņus uzrunāt, kā arī tiešsaistes un bezsaistes saziņas rīkus. Ir svarīgi sasniegt iespējamus atbalstītājus caur dažādiem kanāliem.
- Ne vienmēr viss izdodas kā plānots. Ja esat apņēmības pilni īstenot savu mērķi, kritiski pārdomājiet savu kampaņu un vajadzības gadījumā pārbaudiet struktūras un lēmumus, kā arī nepieciešamības gadījumā mainiet darbības virzienu.
- Lai gan mūsdienās liela daļa parakstu tiek vākta tiešsaistē, neaizmirstiet, ka ir vērtīgi vērsties pie iedzīvotājiem arī vietējā līmenī. Iesaistīšanās, sarunas ar cilvēkiem un sadarbība ar vietējām kopienām ir būtiska jūsu vēstījuma izplatīšanas un kampaņas mērķu sasniegšanas daļa.
- Centieties būt klātesoši sociālajos plašsaziņas līdzekļos un pārliecināt vietējās personības pievienoties jūsu iniciatīvai, jo tas veicinās iniciatīvas uzticamību.